

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ І МАРКЕТИНГУ

В.М. Гельман

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

Комплект контрольних завдань для здобувачів рівня вищої освіти бакалавра освітньо-професійних програм «Управління персоналом і економіка праці», «Маркетинг», «Фінанси і кредит», «Економічна кібернетика», «Міжнародна економіка»

Затверджено

на засіданні кафедри управління
персоналом і маркетингу
Протокол №_1_ від “27” серпня 2021 р.

Запоріжжя
2021

ЗМІСТ

ВСТУП

ТЕМА 1 НАСЕЛЕННЯ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА

ТЕМА 2 РИНОК ПРАЦІ

ТЕМА 3 ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ І БЕЗРОБІТТЯ

ТЕМА 4 МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ СФЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ Й УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

ТЕМА 5 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ

ТЕМА 6 НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

ТЕМА 7 ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

ТЕМА 8 ОПЛАТА ПРАЦІ

ТЕМА 9 ПЛАНУВАННЯ, АНАЛІЗ, ЗВІТНІСТЬ, АУДИТ У СФЕРІ ПРАЦІ

ТЕМА 10 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ВСТУП

Ректорський контроль рівня знань студентів здійснюється у формі ректорських контрольних робіт (РКР).

Завданнями проведення РКР є:

-контроль готовності студентів до підсумкового контролю та залишкових знань студентів, отриманих при вивченні навчальної дисципліни «Економіка праці і соціально-трудова відносини» у попередньому семестрі;

-перевірка якості навчального процесу на кафедрах і зіставлення ефективності навчання студентів окремими викладачами;

-виявлення зв'язку якості викладання з результатом навчання.

РКР виконуються:

-упродовж семестру - за темами навчальної дисципліни, що були вивчені у поточному семестрі;

-на початку наступного семестру вивчення дисципліни - за темами навчальної дисципліни, що були вивчені у попередньому семестрі;

-на початку семестру, наступного після повного закінчення вивчення всієї дисципліни, - за темами дисципліни, що передбачені робочою програмою в повному обсязі.

РКР проводяться за комплектом контрольних робіт у письмовій формі або у формі комп'ютерного тестування.

РКР проводять у разі:

-планових перевірок якості підготовки студентів;

-для проходження акредитації на пряму підготовки (спеціальності);
-в інших випадках (за рішенням ректора, за поданням навчального відділу, якщо результати підсумкового контролю суттєво відрізняються за показниками успішності від середніх.

ЗАВДАННЯ

Питання у завданнях РКР складено у вигляді:

- питання для перевірки знання термінів та понять;
- питань з вирішення задач.

Питання для перевірки знання термінів та понять переважно використовуються для перевірки рівня залишкових теоретичних знань, а питання з вирішення задач – до перевірки практичних навичок, здобутих студентами під час проведення лабораторних та практичних робіт.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАННЯ ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ

ТЕМА 1. НАСЕЛЕННЯ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Трудовий потенціал
2. Соціальний рух населення
3. Економічна активність
4. Трудові ресурси
5. Природний рух населення
6. Інтенсивний тип відтворення
7. Економічно активне населення
8. Екстенсивний тип відтворення
9. Економічний рух населення
  - а) рух, що відбувається в результаті процесів народження та смерті людей;
  - б) рух, що проявляється у зміні освітньої, професійної, національної та інших структур населення;
  - в) рух, що пов'язаний зі зміною трудової активності людей;
  - г) прагнення працездатної людини застосувати на практиці наявні у неї здібності до праці, знання та досвід за винагороду в грошовій або іншій формі;
  - д) населення, яке протягом певного періоду забезпечує пропозицію своєї робочої сили на ринку праці;
  - є) частина населення країни, що за своїм фізичним розвитком, розумовими здібностями і знаннями здатна працювати;
  - ж) зміна чисельності економічно активного населення без зміни його якісних характеристик;
  - з) зміни, пов'язані зі зміною якості людських ресурсів, що передбачає нарощення трудового потенціалу;
  - и) інтегральна оцінка і кількісних, і якісних характеристик економічно активного населення.

ТЕМА 2. РИНОК ПРАЦІ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Сукупна пропозиція на ринку праці
2. Поточна пропозиція на ринку праці
3. Сукупний попит на ринку праці
4. Ефективний попит на ринку праці
5. Поточний попит на ринку праці
6. Кон'юнктура ринку праці
7. Сегментація ринку праці

а) співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці;
б) кількість економічно доцільних робочих місць;
в) поділ робочих місць і працівників за об'єднуючими ознаками на відносно стійкі і замкнуті сектори, які обмежують мобільність робочої сили своїми кордонами;

г) складова ринку праці, яка охоплює всі категорії економічно активного населення, тобто всіх, хто працює або бажає працювати;

д) складова ринку праці, яка визначається кількістю і структурою робочих місць, що існують в економіці країни;

е) складова ринку праці, яка складається з таких основних груп: безробітні, що активно шукають роботу і готові до неї приступити; працівники, що намагаються змінити місце роботи; особи, що бажають працювати у вільний від роботи або навчання час;

ж) складова ринку праці, яка визначається потребою у працівниках для заповнення вакантних робочих місць на умовах основної діяльності, сумісництва або для виконання разових робіт.

ТЕМА 3. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ І БЕЗРОБІТТЯ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Зайнятість
2. Повна зайнятість
3. Продуктивна зайнятість
4. Раціональна зайнятість
5. Безробіття
6. Безробітні (у визначенні МОП)
7. Безробітні (за українським законодавством)

а) економічно доцільна, вигідна зайнятість, яка означає перевищення економічних вигід, отриманих у результаті цієї зайнятості порівняно з витратами на організацію цієї роботи;

б) соціально-економічна ситуація в суспільстві, за якої частина активних працездатних громадян не може знайти роботу, яку вони здатні виконувати, що зумовлено переважанням пропозиції праці над попитом на неї;

в) достатність робочих місць для всіх добровільно бажаючих працювати;

г) громадяни працездатного віку, що не мають роботи і заробітку, зареєстровані в органах служби зайнятості, шукають роботу і готові до неї приступити;

д) діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих і суспільних потреб, що не суперечить чинному законодавству і, як правило, приносить заробіток (трудоий дохід);

є) особи у віці 15-70 років (як зареєстровані, так і незареєстровані в державній службі зайнятості), які не мають роботи, шукають роботу та готові приступити до неї протягом наступних двох тижнів;

ж) одночасно і економічно, і соціально доцільна зайнятість, яка визначається ефективністю трудової діяльності в найширшому розумінні цього поняття.

ТЕМА 4. МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ СФЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ Й УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Моніторинг соціально-трудої сфери
2. Адміністративна статистика
3. Вибіркові обстеження домогосподарств
4. Вибіркові обстеження підприємств
5. Соціологічні обстеження

а) дослідження у вигляді обстеження, які дають змогу одержати інформацію про трудову діяльність з погляду виробничих процесів;

б) аналіз соціальних явищ за допомогою соціологічних методів, які дають змогу систематизувати факти про процеси, відносини, взаємозв'язки, залежності, щоб робити обґрунтовані висновки і рекомендації;

в) комплексна державна система безперервного спостереження за фактичним станом справ у соціально-трудої сфері;

г) дослідження у вигляді опитування з високою мірою регулярності — раз на рік, на півроку чи на квартал;

д) стандартизовані дані статистичної звітності підприємств та організацій, державної служби зайнятості та інших суб'єктів економічної діяльності, органів державного управління.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Поділ праці
2. Кооперування праці
3. Організація робочих місць
4. Трудовий процес
5. Умови праці
6. Охорона праці

7. Дисципліна праці

а) підпорядкована цілям виробництва система заходів із оснащення робочих місць засобами і предметами праці, планування, розміщення їх в певному порядку, обслуговування, атестації й раціоналізації;

б) матеріально і технічно зумовлений, організований процес прикладання людиною розумових та фізичних зусиль для одержання корисного результату;

в) здійснення комплексу заходів технічного характеру і санітарно-гігієнічних заходів, які забезпечують нормальні умови праці;

г) диференціація видів трудової діяльності між різними групами працівників;

д) об'єктивно необхідна форма зв'язку між працівниками, основною вимогою якої є дотримання певного чітко визначеного порядку трудової поведінки;

є) досягнення раціональних пропорцій затрат праці різних видів, що передбачає встановлення раціональних соціально-трудова взаємовідносин між учасниками трудового процесу;

ж) сукупність факторів виробничого середовища, що впливають на здоров'я та працездатність людини в процесі праці.

ТЕМА 6. НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Нормування праці

2. Нормативні матеріали (нормативи)

3. Нормативи режимів роботи устаткування

4. Нормативи часу

5. Нормативи обслуговування

6. Нормативи чисельності

7. Нормативи підлеглості

а) регламентовані величини, що характеризують співвідношення між кількістю персоналу, що виконує функції обслуговування певних об'єктів, та кількістю цих об'єктів;

б) регламентовані величини, що визначають співвідношення між кількістю керівників та кількістю підпорядкованих їм працівників;

в) вид діяльності з управління підприємством, спрямований на встановлення оптимальних співвідношень між витратами та результатами праці, а також між; чисельністю працівників різних груп та кількістю одиниць обладнання;

г) регламентовані величини, що визначають чисельність працівників певного професійно-кваліфікаційного складу, необхідну для якісного виконання одиниці або певного обсягу роботи;

д) комплекс довідкової інформації, необхідної для визначення норм затрат праці для конкретних трудових процесів аналітично-розрахунковим методом;

є) науково обґрунтовані показники затрат часу на виконання окремих елементів трудового процесу;

ж) регламентовані кількісні характеристики режимів роботи виробничого обладнання, що забезпечують найдоцільніше його використання.

ТЕМА 7. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Ефективність праці

2. Продуктивність праці

3. Виробіток

4. Трудомісткість

5. Інтенсивність праці

6. Фактори зростання продуктивності праці

7. Резерви зростання продуктивності праці

а) прямий показник рівня продуктивності праці, що визначається кількістю продукції (робіт, послуг), виробленою одним працівником за одиницю робочого часу;

б) міра напруженості праці, що визначається кількістю фізичної та розумової енергії людини, витраченої за одиницю часу;

в) можливості підвищення продуктивності праці, які вже виявлені, але з різних причин поки не використані;

г) результативність праці, яка показує співвідношення обсягу вироблених матеріальних і/або нематеріальних благ та кількості затраченої на це праці;

д) вся сукупність рушійних сил і причин, що призводять до збільшення продуктивності праці;

є) прямий показник рівня продуктивності праці, що характеризується співвідношенням обсягу продукції, робіт чи послуг, з одного боку, та кількістю праці, витраченої на виробництво цього обсягу, з іншого боку;

ж) обернений показник рівня продуктивності праці, що характеризується кількістю робочого часу, витраченого на виробництво одиниці продукції (робіт, послуг).

ТЕМА 8. ОПЛАТА ПРАЦІ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Основна заробітна плата

2. Додаткова заробітна плата

3. Тарифна сітка

4. Штатний розпис

5. Тарифна ставка

а) внутрішній нормативний документ, де вказаний перелік посад, що є на цьому підприємстві, чисельність працівників за кожною з них і розміри їх місячних посадових окладів;

- б) винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці;
- в) виражений у грошовій формі абсолютний розмір оплати праці за одиницю робочого часу;
- г) винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки);
- д) шкала кваліфікаційних розрядів і тарифних коефіцієнтів, за допомогою яких встановлюється безпосередня залежність розміру заробітної плати працівників від їх кваліфікації.

ТЕМА 9. ПЛАНУВАННЯ, АНАЛІЗ, ЗВІТНІСТЬ, АУДИТ У СФЕРІ ПРАЦІ

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Бізнес-план
2. Планування праці
3. Довгостроковий план
4. Планування соціального розвитку колективу
5. Оперативне планування
6. Аудит

а) система методів планомірного управління розвитком трудового колективу підприємства, цілеспрямованого регулювання соціальних процесів та прогресивного розвитку соціально-трудових відносин на рівні підприємства;

б) незалежний контроль, перевірка, ревізія, аналіз господарської діяльності;

в) план-програма з потрібними економічними обґрунтуваннями, розробка та представлення якого є початковим етапом підприємницької діяльності, базою визначення доцільності започаткування певної справи чи укладання окремої угоди, основою розрахунку очікуваних результатів діяльності;

г) різновид поточного планування, передбачає розробку оперативних планів, спрямованих на вирішення конкретних питань діяльності підприємства та його окремих підрозділів у короткостроковому періоді;

д) частина загальної системи організації праці, яка передбачає встановлення доцільних і бажаних пропорцій праці, її продуктивності, чисельності персоналу, фонду заробітної плати для виконання виробничої програми і т. ін.;

є) охоплює значний плановий інтервал часу та містить завдання, поєднані за часом і ресурсами.

ТЕМА 10. МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Підберіть визначення, що відповідають наведеним термінам та поняттям.

1. Міжнародна організація праці (МОП)
2. Міжнародна конференція праці (МКП)

3. Адміністративна рада
4. Міжнародне бюро праці (МБП)
5. Міжнародний кодекс праці
6. Ратифікація

а) виконавчий орган МОП, який спрямовує її роботу в період між конференціями, впроваджує її рішення, визначає порядок денний Конференції та інших нарад, спрямовує діяльність МБП та різноманітних комітетів тощо;

б) різноманітні міжнародні трудові норми; зведення з більш ніж 180 конвенцій та 190 рекомендацій МОП, прийнятих за роки існування організації;

в) спеціалізована установа, що проголосила своєю метою вивчення і поліпшення умов праці та життя трудящих шляхом вироблення конвенцій і рекомендацій з питань трудового законодавства;

г) затвердження вищим органом державної влади міжнародного правового акту; надання йому юридичної сили всередині країни;

д) постійний секретаріат та одночасно дослідний центр із соціальних питань і світовий довідково-інформаційний центр МОП, штаб-квартира якого розміщена в Женеві (Швейцарія);

є) вищий орган МОП, робота якого визначається спеціальним регламентом.

ЗАДАЧІ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ

ЗАВДАННЯ 1. З урахуванням початкових даних, наведених в табл. 1.1, визначити такі показники чисельності населення:

- загальну чисельність населення на початок кожного року;
- середню чисельність населення в кожному році і за весь період в цілому;
- абсолютний природний приріст населення по рокам і за весь період в цілому;
- загальний коефіцієнт народжуваності населення в місті за весь період;
- фатальний коефіцієнт смертності населення за весь період;
- коефіцієнт природного приросту населення за весь період; - коефіцієнт приросту населення за весь період;
- середній коефіцієнт приросту населення за весь період; середній темп росту та приросту населення.

Здійснити аналіз одержаних результатів та зробити висновки.

Таблиця 1.1-

Початкові дані для визначення показників чисельності населення (в тисячах чол.)

Показник	Значення показника по варіанту									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чисельність населення на початок першого року	1250	2200	870	960	520	780	800	700	1500	900
Чисельність народжених дітей за рік 1-й	20	35	15	17	15	21	25	28	27	17

2-й	18	37	14	16	14	20	24	27	23	15
3-й	21	34	13	15	10	18	20	24	27	17
4-й	22	31	12	14	11	6	17	26	28	18
Смертність населення за рік										
1-й	12	19	12	10	12	17	27	31	21	12
2-й	11	20	10	9	11	15	28	30	18	10
3-й	14	18	7	8	7	14	19	29	19	13
4-й	13	17	5	11	6	10	15	27	15	14
Чисельність населення, яке прибуло в місто за рік										
1-й	25	42	21	26	21	31	41	32	37	35
2-й	24	41	20	23	20	33	40	30	39	36
3-й	23	40	18	20	18	30	35	35	42	37
4-й	21	38	15	18	16	28	38	28	41	38
Чисельність населення, яке вибуло з міста за рік (зі зміною адреси проживання)										
1-й	17	37	15	22	18	25	30	35	30	30
2-й	16	36	14	21	15	28	25	32	28	29
3-й	18	34	13	15	14	24	23	38	29	27
4-й	15	31	10	12	10	20	20	33	25	8

ЗАВДАННЯ 2. В табл. 1.2 приведені статистичні дані по чисельності трудових ресурсів в області на початок періоду, а також звіт про зміни, які мали місце в трудових ресурсах через 5 років.

Таблиця 1.2 -
Дані державної статистики по трудовим ресурсам області (тис. чол.)

Показник	Значення показника по варіанту									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Чисельність працездатного населення на початок року (періоду)	2000	1500	1000	1200	1400	1300	1100	800	750	500
В т.ч. громадян пенсійного віку, які продовжують робити	45	70	50	45	75	70	60	55	40	35
підлітків до 16 років	35	20	15	2	15	20	10	25	15	12
Зміни в складі працездатного населення, які відбулися за 5 років:										130
- вступило в робочий вік										
- прибуло з других областей	200	75	60	60	80	75	70	50	60	50
- залучено в роботу громадян пенсійного віку	40	20	15	40	50	45	40	30	25	20
- перейшло в пенсійний вік, на інвалідність	100	180	40	150	200	170	160	45	40	35
- померло громадян працездатного віку	200	170	120	80	100	90	80	50	40	32
- перестало робити пенсіонерів	15	60	70	75	90	80	70	50	45	15
- вибуло в інші регіони громадян працездатного віку	75	70	60	80	70	70	50	40	45	40

а) З урахуванням даних, наведених в табл. 1.2, по своєму варіанту визначити такі показники міграції населення в середньорічному вимірі, та в цілому по відношенню до всього періоду

- сальдо міграції;
- валову міграцію,
- загальний коефіцієнт міграції;
- коефіцієнт інтенсивності вибуття мігрантів;
- коефіцієнт інтенсивності прибуття мігрантів;
- коефіцієнт інтенсивності міграції обороту;
- коефіцієнт інтенсивності чистої міграції.

б) Ці ж показники міграції населення визначити по відношенню до даних по чисельності і міграції населення, наведених в табл. 1.3.

Таблиця 1.3-
Початкові дані для визначення показників міграції населення (в тис. чол.)

Показник	Значення показника по варіанту									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Середньорічна чисельність населення в області	5000	4500	4000	3500	3000	2500	2000	3800	4800	2800
Кількість мігрантів, які прибули в область з других регіонів за рік	200	150	120	110	80	80	60	70	50	65
Кількість мігрантів, які вибули за межі області за рік	180	120 і	і ISO	80	90	60	80	50	70	55

Проаналізувати одержані результати та зробити висновки.

ЗАВДАННЯ 3. Проаналізувати Закон України "Про зайнятість населення". При цьому слід звернути увагу на такі положення:

- державне регулювання зайнятості населення в Україні;
- регіональні програми сприяння зайнятості населення в Україні;
- структура органів і служб зайнятості населення в Україні, їх функції та задачі,
- підходи держави до визначення поняття та рівня безробіття;
- визначення статусу безробітного в Україні та поняття "Підходяща робота";
- види безробіття, їх суть;
- соціально-економічне значення безробіття.

Коротко законспектувати їх.

ЗАВДАННЯ 4. З урахуванням початкових даних по показникам роботи виробничої дільниці підприємства, яке спеціалізується на виготовленні радіоприймачів, визначити:

- планову чисельність штату виробничої дільниці;

- розмір єдиного фонду оплати праці;
- розподілити ЄФОП між членами трудового колективу виробничої дільниці.

Таблиця 1.4-

Показники роботи виробничої дільниці підприємства

Показник	Значення показника по варіанту									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
План виробництва радіоприймачів штук/міс	300	500	400	290	295	297	510	490	520	480
Собівартість виробництва радіоприймача гри	190,0	200,0	185,0	196,0	197,0	198,0	200,0	203,0	202,0	199,0
Рівень рентабельності виробництва, %	30,0	25,0	27,0	28,0	29,0	31,0	28,0	24,0	25	24,8
Планові витрати по дільниці, грн/міс	50427	52000	48000	49500	49750	50000	55000	52100	52400	51970
Аморт. відрахування по дільниці, грн/міс	812	1200	1000	800	805	820	1070	1180	1250	1170
Нормативна трудомісткість виготовлення одного радіоприймача, чол. змін	5	6	7	3,1	4,8	4,9	6,2	6,0	5,9	6,2
Кількість робочих днів - дільниці за місяць	25	25	24	24	26	25	25	25	25	24
- робітника за місяці	25	25	22	21	20	19	20	22	21	20
Кількість робочих змін на добу по дільниці	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2
Тарифні ставки робітників, зайнятих виготовленням радіоприймачів, грн/зміну - бригадира	8,38	8,38	9,12	8,38	9,12	8,38	7,70	8,38	9,12	7,70
- збірника	7,7	7,7	8,38	7,70	8,38	7,70	7,32	7,70	1,38	7,32
Тариф. ставка електрослюсаря дільниці, грн/зміну	7,2	7,2	7,35	7,20	7,35	7,20	7,05	7,20	7,33	7,05
Кількість електрослюсарів дільниці в роб. зміну	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Оклади інженерно-технічних робітників дільниці, грн./міс начальника дільниці	280	280	295	285	290	295	265	280	290	270
механіка	250	250	265	255	260	265	238	260	260	250
- майстра	225	225	235	225	235	240	205	235	240	230
Розмір фонду соц. розв. підприємства грн/міс	18000	28750	25000	17500	17500	18500	27900	28500	29000	28300
Фактична чисельність трудящих підприємства, чол.	300	500	400	290	295	300	490	490	520	485
Розцінка виробництва одиниці продукції, грн/шт	30,0	30,0	32,0	31,0	29,0	29,5	30,5	30,5	30,0	31,0
Розмір доплат робітникам відрядної форми оплати праці, грн/міс	2500	4000	3000	2250	2300	2400	3780	3900	4100	3800

Розмір премії робітникам відрядної форми оплати праці за виконання плану на 100%,	20,0	20,0	15,0	18,0	17,0	22,0	15,0	16,0	20,0	10,0
Розмір премії робітникам почасової форми оплати праці за виконання плану на 100 %	15,0	15,0	13,0	10,0	12,0	15,0	12,0	12,0	15,0	10,0
Розмір премії ІТР за виконання плану на 100%	20,0	20,0	13,0	18,0	17,0	22,0	15,0	16,0	20,0	10,0

ЗАВДАННЯ 5. Відомо, що у базисному періоді на підприємстві було виготовлено 1380 штук продукції № 1 і 890 штук продукції № 2, затрати часу на одиницю виробу продукції № 1 становили 3,8 нормо-годин, а продукції № 2 — 3,9 нормо-годин. У звітному періоді виготовлено 1420 штук продукції № 1 і 1020 штук продукції № 2, затрати часу на одиницю виробу продукції № 1 у звітному періоді скоротились до 3,3 нормо-годин на одиницю виробу, а продукції №2 — до 3,4 нормо-годин. Визначте виробіток на одного працівника в нормо-годинах та зростання продуктивності праці на підприємстві, якщо чисельність працівників у звітному та базисному періодах становила 55 осіб.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ РКР

Розподіл балів наведено в таблиці.

Вид контрольного заходу	Кількість завдань	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
Завдання для перевірки термінів і понять з тем курсу (система moodle ЗНУ)	10	0-5	50
Розв'язування задач	5	0-10	50
Усього	15		100

Максимальна оцінка, що може бути отримана студентом при складанні РКР становить 100 балів, мінімальна – 0 балів.

В межах ректорського контролю студенти виконують завдання в системі MOODLE, визначивши правильну відповідність між термінами і поняттями та їх визначеннями. Така форма контролю дозволяє перевірити теоретичні знання студента. Максимальна оцінка, яку студент може отримати за результатами виконання завдань для перевірки знання термінів і понять, складає 50 балів. Теоретична частина складається з 10 завдань. Завдання містить 5-7 термінів та понять, до яких необхідно підібрати визначення, що відповідають їм. До кожного терміну та поняття необхідно підібрати визначення, одне з яких є правильним. За правильно виконане завдання студент отримує 5 балів.

За розв'язання завдань щодо знання термінів і понять бали нараховуються за такою схемою:

- 5 балів – студент правильно співставив усі терміни та поняття з їх визначеннями;
- 4 балів – студент правильно співставив 4 термінів та понять з їх визначеннями;
- 3 бали – студент правильно співставив 3 терміни та поняття з їх визначеннями;
- 2 балів – студент правильно спів ставив 2 терміни та поняття з їх визначеннями;
- 1 бал – студент правильно співставив 1 термін або поняття з його визначенням;
- 0 балів – студент не правильно співставив терміни та поняття з з їх визначеннями.

Максимальна оцінка, яку студент може отримати за вирішення задач, складає 50 балів. Практична частина складається з 5 задач. За кожну правильно виконану задачу студент отримує 10 балів.

За розв'язання практичних задач бали нараховуються за такою схемою:

- 7-10 балів – студент правильно розв'язав задачу;
- 3-6 балів – студент розв'язав задачу з помилками;
- 1-2 бали – студент правильно вписав формулу за якою вирішується задача та зробив спробу її вирішення;
- 0 балів – студент не розв'язав задачу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальні підручники, монографії, методичні рекомендації:

1. Безпалько О. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посіб. / Безпалько О. В., Березянюк Т. В., Бергер А. Д., Грищенко Д. Г., Гринюк Ю. М., Драган О. І., Зеніна-Біліченко А. С., Левчук А. О., Мазник Л. В., Тертична Л. І., Юрик Я. І.; Нац. ун-т харч. технол. – Київ : Кафедра, 2020. – 310 с. URL : http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/31071/1/LABOR_ECONOMICS_AND_SOCIAL_AND_LABOR_RELATIONS.pdf
2. Олійник Т. І. Економіка праці і соціально-трудова відносини : навч. посіб. / Олійник Т. І., Пахуча Е. В. ; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Харків : Друкарня Мадрид, 2019. - 279 с.
3. Економіка праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова та ін.; за заг. ред. Г. В. Назарової; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22471?mode=full>
4. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.-метод. посібник / Н. І. Єсінова. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 189 с. URL : <http://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/sonova-N.-I.-ekonomika-praczi.pdf>
5. Ткачук В. А. Практикум з економіки праці і соціально-трудова відносин: навч. посібник / В. А.Ткачук, Є. О.Ланченко, Т. О.Костюк. К.: НУБІП України, 2018. - 555 с.
6. Abdurakhmanov, K. Kh. Labour Economics. Theory and practice: textbook. London: Scientific Publishing House IVG, 2020. - 670 p.
7. John W. Budd Loose-Leaf for Labor Relations. London: Publisher: McGraw-Hill Education, 2020. - 576 p.
8. Tripathi P.C. Industrial Relations & Labour Laws / P.C. Tripathi, C.V. Gupta, N.D. Kapoor. - 6e, Publisher: Sultan Chand & Sons, 2020. – 336 p.
9. Грішнова О. А., Білик О.М. Економіка праці та соціально-трудова відносини:

- Практикум. Київ: Цент навчальної літератури. 2012. - 286 с.
10. Колот А. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін. ; за наук. ред. д-ра екон. наук. проф. А. М. Колота. - Київ : КНЕУ, 2009. - 711 с. URL : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/21137>
  11. Надрага В. І. Економіка праці та мотивація трудової діяльності : підручник / В. І. Надрага, А. Ю. Пекін. - Київ : ІПК ДСЗУ, 2020. - 518 с.
  12. Склярчук Т. В. Економіка праці : навч. посіб. / Т. В. Склярчук, Я. В. Панас ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. - 226 с.
  13. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : курс лекцій / Грішнова О. А. ; Ін-т підгот. кадрів Держ. служби зайнятості України, Каф. упр. персоналом та економіки праці. - Київ : ІПК ДСЗУ, 2017. - 101 с.
  14. Гельман, В.М. Вектори управління кадровими ресурсами через призму ефективності: монографія. Запоріжжя: видавець ФОП Мокшанов В.В., 2020. - 417 с.
  15. Гельман В. М. Економіка праці і соціально–трудові відносини: методичні вказівки до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійних програм «Управління персоналом та економіка праці», «Економічна кібернетика», «Міжнародна економіка», «Маркетинг», «Фінанси і кредит» / В. М. Гельман, Л. А. Бехтер. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – 104 с.
  16. Гельман В. М. Економіка праці і соціально–трудові відносини : методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійних програм "Управління персоналом та економіка праці", "Маркетинг", "Фінанси і кредит", "Економічна кібернетика", "Міжнародна економіка" / В. М. Гельман, Л. А. Бехтер. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – 54 с.

Статті в наукових виданнях:

17. Helman, V. M. Features of human resources policy of a modern enterprise. Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Економічні науки, № 4(48), 2020. - с.123-129.
18. Хандій О. О., Шамілева Л. Л. Досвід роботи вітчизняних підприємств в умовах карантинних обмежень: соціально-трудові аспекти. Вісник економічної науки України. - 2020. - № 2. - С. 89-94. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2020_2_14
19. Шульженко І. В. Соціально-трудові гарантії щодо працевлаштування та зайнятості працівників підприємств, переміщених із непідконтрольних територій. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2020. - Вип. 3. - С. 159-170. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2020_3_14
20. Гельман, В. М. Практичні аспекти аналізу персоналу та оплати праці підприємства машинобудування. Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Економічні науки, № 4(40), 2018. - с. 146-151.
21. Тимошенко В. Є. Трудові практики в організації як предмет соціального аудиту. Габітус. - 2018. - Вип. 6. - С. 126-129. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2018_6_24
22. Bulletin of Zaporizhzhia National University. Economic sciences. URL : <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics>
23. The *Economic & Labour Relations Review*: Journal. URL : <https://journals.sagepub.com/home/elr>

Інформаційні ресурси:

24. Державна служба статистики України : Інтернет-сайт. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
25. Міністерство соціальної політики України : Інтернет-сайт. URL : <http://www.msp.gov.ua>
26. Федерація професійних спілок України : Інтернет-сайт. URL : <http://fpsu.org.ua>
27. Федерація роботодавців України: Інтернет-сайт. URL : <http://fru.ua/ua/>
28. Державна служба зайнятості: Інтернет-сайт. URL : <https://www.dcz.gov.ua/>
29. Міжнародна організація праці : Інтернет-сайт. URL : <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>

30. Кодекс законів про працю України (КЗпП) : Закон України від 10.12.2071 № 322-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
31. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/108/95-вр#Text>
32. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
33. Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» : Наказ Держспоживстандарту України № 327 від 28.07.2010 URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm
34. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХП) : Випуски ДКХП. URL : <https://ekadrovik.mcfrr.ua/595244>
35. The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene : Human Development Report 2020. URL : <http://hdr.undp.org/en/2020-report>